

Bijlage 3: doelen en uitgangspunten gemeente

Uit: handelingsperspectief, nota governance

1.2.1 Bestuurlijke doelen

De voor het warmtedossier relevante bestuurlijke doelen, volgend uit het coalitieprogramma, zijn in de scenariostudie van eind 2018 als volgt geformuleerd:

1. Het realiseren van een duurzame stad (klimaatneutraal, aardgasvrij en circulair);
2. De energietransitie is voor iedereen betaalbaar, we zijn solidair met mensen voor wie bij het investeren in verduurzaming een drempel bestaat;
3. Een gezonde financiële positie, een sluitende begroting en verantwoorde omgang met risico's als uitgangspunt.

Daarnaast heeft de gemeente de ambitie uitgesproken eerder aardgasvrij te zijn dan wettelijk verplicht. In 2040 wil Haarlem aardgasvrij zijn. Aanvullend op bovenstaande doelen kan dan ook het volgende bestuurlijke doel worden toegevoegd:

4. Het realiseren van een aardgasvrij Haarlem in 2040.

In de scenariostudie van eind 2018 is aangegeven dat de gemeente een eerste warmtenet in Meerwijk wil aanleggen. Daarbij is gesteld dat vanuit de kennis en opbrengsten van dit initiatief het net eventueel naar de rest van Schalkwijk opgeschaald kan worden. Hiermee wordt invulling gegeven aan een groeistrategie waarbij stap voor stap het warmtenet uitgebreid kan worden. Hieruit kan een 5e bestuurlijk doel worden gedestilleerd, namelijk:

5. Mogelijkheden voor opschaling en uitbreiding benutten. In het geval van meeropbrengsten (meer dan noodzakelijk voor een economisch verantwoorde businesscase) uit een warmtenet moeten deze (deels) ten goede komen aan de realisatie van meer aardgasvrije wijken en de energietransitie van Haarlem.

Het ontwikkelen van duurzame warmteprojecten bevindt zich nog in een pioniersfase. Gelijktijdig is bekend dat de meeste projecten een onrendabel deel kennen en dat het mitigeren van risico's een belangrijk aandachtspunt is. Toch kan het zijn dat er op termijn verdien capaciteit is te ontwikkelen. Die verdien capaciteit zou (deels) ten goede moeten komen aan de warmtetransitie in Haarlem.

1.2.2 Uitgangspunten

De bestuurlijke doelen alleen zijn niet voldoende om een handelingsperspectief te creëren. Deze kunnen worden aangevuld met uitgangspunten van waaruit de gemeente wil opereren:

1. **Duurzaamheid.** Bij de afweging welke warmtebron(en) aan te sluiten op het warmtenet (incl. bronnenstrategie) zal duurzaamheid als criteria worden meegewogen.
2. **Financieel haalbaar project.** Het realiseren van een financieel haalbaar project voor zowel gemeente, als partners, met als doel een solide samenwerking voor de langere termijn.
3. **Snelheid.** Haarlem wil in 2040 aardgasvrij zijn. Dit betekent dat er snelheid moet worden gemaakt met het aanbieden van alternatieve oplossingen, waaronder de aanleg van collectieve warmtenetten.
4. **Maatschappelijk laagste kosten.** Bij de transitie naar aardgasvrije wijken streeft de gemeente naar de laagst maatschappelijke kosten over de hele keten. De energiestrategie, transitievisie warmte en bronnenkaart geven hier mede invulling aan. Er zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die reeds in de openbare ruimte geplande ingrepen bieden om werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van een warmtenet hiermee te combineren. Dit om een financieel voordeel te behalen met het combineren van werk met werk, maar ook om de overlast die ingrepen in de openbare ruimte opleveren zo veel mogelijk te beperken.
5. **Wijkgerichte aanpak.** De gemeente streeft naar het aansluiten van zoveel mogelijk woningen in een wijk indien deze wijk vanuit de Haarlemse energiestrategie en transitievisie is aangemerkt als kansrijk voor de aanleg van een warmtenet. Dit betekent een aansluitplicht voor het hele gebied, zowel rendabele als onrendabele aansluitingen. Met uitzondering van vastgoedeigenaren die er zelf voor kiezen gebruik te maken van een andere (individuele) oplossing. Een eventuele afsluitplicht behoort tot de mogelijkheden indien de (nieuwe) wettelijke kaders hiertoe de ruimte bieden.
6. **Evenredige prijsstelling.** Bij collectieve warmtenetten streeft de gemeente naar een evenredige prijsstelling van warmte voor consumenten binnen Haarlem. De gemeente streeft er naar eventuele prijsverschillen tussen verschillende warmtenetten binnen Haarlem te beperken.
7. **Open netwerk.** Bij de ontwikkeling van een warmtenet streeft de gemeente naar een open netwerk. Een open netwerk betekent dat er verschillende bronnen van verschillende warmteproducenten kunnen worden aangesloten op hetzelfde netwerk. Uitgangspunt hierbij is dat derden warmte mogen leveren over het net.
8. **Misbruik van monopolie voorkomen.** Een van de instrumenten om monopolievorming te voorkomen is het streven naar de realisatie van warmtenetten waarbij de rol van distributeur en leverancier gescheiden zijn.
9. **Leveringszekerheid.** De exploitant van het netwerk en de bron hebben de verplichting deze (minimaal) gedurende een vooraf afgesproken periode te exploiteren en warmte te leveren.
10. **Draagvlak.** De gemeente wil een zo breed mogelijk draagvlak creëren voor de uitgangspunten, prioritering en warmteoplossingen (incl. organisatiemodel). Draagvlak onder bewoners verdient hierbij extra aandacht, waarbij comfort, zekerheid en betaalbaarheid als thema's worden meegenomen.

1.2.3 Criteria en overwegingen

De sturing op de aanleg en exploitatie van collectieve warmtesystemen kan op verschillende manieren, afhankelijk van welke rol de gemeente aanneemt:

- Een faciliterende rol
De gemeente verleent medewerking en faciliteert initiatieven van de markt. De gemeente verleent de noodzakelijke publiekrechtelijke en privaatrechtelijke toestemming. Warmtelevering en andere voorwaarden kunnen niet worden afgedwongen en cherry-picking is een reëel risico.
- Concessie uitgeven
Bij het aanbesteden van een warmteconcessie kan de gemeente randvoorwaarden meegeven zoals bijvoorbeeld duurzaamheid en betaalbaarheid. Ook kan de levering van warmte worden afgedwongen. Het exploitatierisico ligt bij de concessiehouder. Een eventuele exploitatiebijdrage van de gemeente kan worden aanbesteed.
- Gemeentelijk warmtebedrijf
Door het oprichten van een eigen warmtebedrijf kan de gemeente rechtstreeks toezicht houden op het warmtebedrijf en daarmee op de gemeentelijke randvoorwaarden en de warmtelevering. De exploitatierisico's liggen bij het warmtebedrijf en de aandeelhouder(s). Het warmtebedrijf kan ook als een publiek-private samenwerking worden opgericht.

Sturing op de gemeentelijk randvoorwaarden is mogelijk bij het uitgeven van een concessie en bij het oprichten van een gemeentelijk warmtebedrijf. Dit zijn dan ook de sturingsinstrumenten waar het college voor kiest.